

## בשולי השנה

עם החוברת הזאת מסתימת שנתו הראשונה של „מולד“, מטלת עלינו החובה להתחיל בסיכום כלשהו של נסיונו — הדבר עוד ייעשה, ביתר הרחבה משניתן לנו במקום זה. לפירשעה די לנו אם נאמר כי נכנסנו לשנה הראשונה מתוך הכרת הסדרונה של בימה רצינית למחשבה המדינית של תנועת הפועלים ולספרות העברית החיה; אנו מוציאים את שנתנו מתוך הכרת קיומה הקלה העברי על שלושת עמודיו — הפועלים, הנוער (בצבא) והאינטליגנציה — הראה לדעת שהוא רוצה בבימה זו. הוא הראה לה אהבתו ונתן לת את ידו. אין אנו יודעים בדיוק, מה גרם לכך, היינו רוצים לחשוב שגרמו לכך מעלותיו של „מולד“, ולא הסרונותיו. רצינות שאין עמה שממון? אחריות שאין עמה „שרד“, וקפיאה, ואמירת-אמן דוקא? היה מי שערער על היוזג בין מדיניות לספרות (שאינן אנו אומרים לססות ממנו). ללב הרבים דיבר דוקא יוזג זה בין המחשבה ומלחמה מדינית וחברתית ובין דרך-היצירה, בסיפור, בשיר, בבקורת — יוזג מתוך שריון-זכויות גמור, מתוך חירות ההשראת גומלין וזרימה הדדית, יוזג שאין עמו כפייה ותצבת ציונים (ותמרורים) לדרך היצירה.

„מולד“ לא „נשען“ על קבוצה ספרותית או מפלגתית מסוימת, ודבר זה לא הקל עליו את דרכו. רבים וכן שונים נתנו לו חילום, בתחום המדיני יש לו חוט-שדרה משלו, אך אין הוא מבקש למנוע עצמו מהתנגשות דעות, במדה שאלו מוכנות להתנגש בזירתו; בשדה הספרות יש לו טעמו שלו, המדריך אותו, אך אין הוא מוליכו דוקא „בתלם“ של אסכולה, או סגנון, או זרם, או גיל. יש לו נטייה טבעית לשאת פנים לצעידים — אך לא במדה שתפגע ברמה ותרע לאותם הצעירים עצמם. אין „מולד“ קיים לשם „צידוד“ כוחות צעירים — אף על פי שעצם קיומו הוא עידוד להם — אף אין בכוחו לתקן הסרונותיו של בימות אחרות: די לו בחסרונותיו שלו.

ברי, אין ירחון יכול להתגבר, בכת-ראש, על ליקוייו של דור, דלדולם של הבריור המחשבתי, ושל הפובליציסטיקה המסה ומאמר-המחקר; וגם מיעוט הכוחות ונמיכות המאמץ בספרות העברית בכלל, אותותיהם ניכרים בו בהכרח, אך ככל שרצונו של הירחון רצון, ותביעתו קפדנית (הקפדנות אהבת), הרי מציאותו היא הזמנה והתחייבות וקריאת-תגור.

לקראת השנה השניה אין בפי „מולד“ הבטחה אלא זו: כי ינסה להיטהר מסיגים עוד יותר מלשעבר; להרחיב את חוג משתתפיו על מנת להעלות את רמתו, ולא להנמיכה; לספח את האמנות לענפיה לתחומי דינוג, בליות רפרודוקציה טובה, כפעם בפעם; ועל הכל, כי יוסיף להתור לחידושם וחיוקם של ערכים, ולמסילת קליפות שדופות; כי יתן חלקו למלחמת הסוציאליזם העברי העצמאי; כי יוסיף לעורר את המחשבה על בעיות האומה המתלקטת מפזוריה הזוהר לחטיבה מדינית וחברתית עצמאית, על בעיות התיכונן והפיתוח הכרוכות בהקמת הארץ משממתה; ועל משבר האדם בדורנו — על מנת לבקש דרכים, ביצירה הספרותית כבבירור המחשבתי, למרחב אנושי ויהודי.

בשולי החוברת, מנחם בוריישא, שהלך לעולמו, נאבק עם בעיות גורלו כיהודי ועם שר היצילה כאחד, איש עברי בבחינה עמוקה שנחלבש, בהכרח נסיבות דורו ובהתאם לצרכי מקומו, בלבוש אידיש. על דרכו בשירה, ועל האבקתו עם דורו, הוא מספר במסתו המתפרסמת בחוברת זו, הדברים לקוחים מתוך אחרית-דבר שלו לקובץ שיריו „ג דור“ (1907—1933) שיצא בשנת 1947, בהוצאת „מתנות“, ניר-יורק. אולי לא למותר להעיר, שהדפסת הדברים הנוקבים ורבייה-ענין הללו, אין בה משום הזדהות מצד „מולד“ עם תפיסתם בשירה או בשאלות הדור בכלל. „מולד“, כשלעצמו, אינו הייב להכריע כאן, הדברים ניתנים כאן כעדות למנחם בוריישא, ומתרומה להאבקות הרעיונית בישראל.

אחת ההפיכות הגדולות בהיסטוריה עוברת על סין, ששטחה יותר מארבעה מיליון מיל מרובע וישובה כהצי מיליארד נפש, לכמה מעמי אסיה ואפריקה, עצמאיים וקולוניאליים כאחד, מסתכר ה„קומר“ נים“, קודם כל, כעצם היציאה מתנאי שבווד כלכלי והתנוונות אנושית; כחתירה למשהו שיתקרב, ולו גם במקצת, לתנאי העובד במשטר קפיטליסטי; כמאמץ להרוג ממסגרת כלכלה בינימית ולהגיע לאפשרות של התקדמות לקראת משק מתוכנן, וסוציאליסטי. נצחוננו של הצבא הקומוניסטי בסין אינו „בקרחה“, אלא שיאו של תהליך חברתי ממושך, על כמה קיים בתכניתם של הקומוניסטים הסיניים מספר אנדרו רות, סופרו של „גיישון“ הניר-יורקי, העושה זה כמה חדשים בסין, ובסין הקומוניסטית ביחוד.

על צד אחר של התהליך הנזכר מספר צ'אן טיאן-י, בעל הציור „הוא וי“, המתפרסם בחוברת זו. צ'אן טיאן-י הוא מטובי הסופרים הצעירים של סין, „הדמויות בסיפורים שלי שאולות מבין ידידי, קרובי ואלה שאני בא במגע קרוב עמם“, מעיד על עצמו המחבר. הציור הסאטירי „הוא וי“, המוקיע את הצביעות וההתחסדות של הרבה „סטריזטים“ סיניים, אף הוא יש בו כדי להעמידנו על טיבו, ועל גורמי התפוררותו של המישטר הקיים בסין.